

Andreas Kollender

Agent Kolbe

Špionážní román
o lidskosti
v nelidské době

KNIHA ZLÍN

Agent Kolbe

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

 KNIHA ZLIN

Andreas Kollender

Agent Kolbe – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

thrill

Andreas Kollender
Agent Kolbe

Andreas Kollender

Agent Kolbe

Z němčiny přeložila Eva Hermanová

KNIHA ZLIN

Copyright © Pendragon Verlag, Bielefeld, 2015

Translation © Eva Hermanová, 2019

ISBN tištěné verze 978-80-7473-872-2

ISBN e-knihy 978-80-7473-894-4 (1. zveřejnění, 2019)

*... pak si uvědomíte, že jste připravený nést jakékoliv riziko,
bez ohledu na to, co při tom vyjde najevo...*

Edward Snowden

Prolog

Zasáhni mě do srdce

Berlín, 1944

Měli by se při tom držet za ruce, řekla Marlene, to by bylo hezké.

Seděla s Fritzem v kuchyni, v kamnech praskaly poslední uhlíky, v prosklené skříňce se odráželo nažloutlé světlo lampy. Na stole ležely přísně tajné dokumenty Hitlerova ministerstva zahraničí. Na lepenkových deskách červené příčné pruhy, natištěná černá říšská orlice s hákovým křížem, překrývající se razítka různých referátů. Fritz dokumenty propašoval domů. Spolu s Marlene z nich přepíšíou nejdůležitější informace na průklepový papír a Fritz je ráno odnese zpátky do své kanceláře na ministerstvu a předá je dle rozkazu do spalovny.

Marlene vyrobila malou skicu. „Tak, podívej se,“ řekla.

„Jako by se na nás shora někdo díval,“ podotkl Fritz.

Dva panáčci seděli u stolu, naklonění k sobě, jedné z figurek nakreslila Marlene prsa.

Oba drželi v pravé ruce tužku, pod ní měli papír, a zatímco psali, mohli se do sebe zaklesnout prsty levé ruky.

„Dobře,“ prohlásil Fritz. „Tak to uděláme.“ Glóbus přemístil ze stolu na příborník, pak oba zvedli stůl a přenesli ho doprostřed kuchyně. Židle postavili blíž k sobě tak, jak to nakreslila

Marlene, posadili se, položili na sebe levé ruce a z prstů vytvořili malý kopeček.

„Dál?“ zeptal se Fritz. Marlene zvedla tužku. Opisovali, Fritz pak uvařil konvici čaje a ohříval si nad stoupající párou ruce. Do jednoho šálku zamíchal lžící cukru a postavil jej před Marlene. Pak ji ze zadu objal a šeptem si řekl o polibek. Marlene otočila hlavu, krk se jí napnul, Fritz zahlédl modrou barvu jejich očí.

Poklepala na Himmlerův podpis. „Zbabělec,“ řekla. Pak přejela prstem po von Ribbentropově, Kaltenbrunnerově a Göringově podpisu. „Ještě půl hodinku.“

„Jsi pro celou věc správně zapálená.“

„Ano,“ souhlasila Marlene. „Dokončíme to.“

„Ještě občas lituju, že jsem ti řekl, co dělám.“

Marlene se usmála a potřásla hlavou. „Milovaný špion,“ řekla, „rozvraceč manželství a zloděj alkoholu.“

Objali se, Fritz si všiml odrazu jejich siluet ve skle kuchyňské kredence. Marlene byla vyšší než on.

„Jsi tak krásná,“ řekl. „Moje Marlene.“

Políbila ho našpulеныmi rty. Fritz ještě nepřišel na to, proč to dělá, proč ho občas políbí jako školačka, která nemá s líbáním zkušenosti.

Někdo zabouchal na dveře.

Fritz a Marlene od sebe odskočili, jako by do nich uhodil blesk. Marlene převrhla šálek.

Čaj se rozlil na dokumenty a rozmočil podpis Heinricha Himmlera.

Z chodby bylo slyšet chraplavý hlas: „Pane Kolbe! Pane Kolbe!“

Dveře pod údery vibrovaly, intenzivní bouchání pronikalo z chodby až do kuchyně.

„Pane Kolbe!“

Marlene položila ruku na Fritzovu. Cítil to, poslední stisk. V očích měla slzy. Fritz ji políbil, doklopýtal do ložnice, strhl

sako z věšáku a vytáhl z kapsy revolver. Stoupl si doprostřed kuchyně a namířil na vstupní dveře.

Teď nás mají, pomyslel si.

Pot mu stékal po zádech.

Kolik jich poslali? Gestapo? SS? Brzo vyrazí dveře, s rá-
musem a křikem vpadnou do bytu.

„Fritzi.“ Marlenin hlas zněl, jako by byla ve vedlejším pokoji.

Můj bože, jak moc ten obličej miluje, ten rovný nos, široké
lícni kosti.

„Fritzi, prosím.“

Někdo zvenčí třikrát bouchl do dveří a znovu zavolal Frit-
zovo jméno. Marlene si rozeprula knoflíky tmavomodré ha-
lenky a maličko si ji rozhrnula. Bílé světlo lampy ozařovalo
kůži na její hrudi. Namířil na ni. Revolver jako by vážil tunu,
svaly mu povolily a stáhly ruku dolů.

„Tady,“ řekla Marlene. Jednu ruku si položila na srdce.

„Pane Kolbe! Otevřete. Okamžitě!“

Otočil se ke dveřím, zbraň držel oběma rukama.

Chodba jako by se zkracovala, hlaveň revolveru se téměř
dotýkala dveří.

„Bylo správné, co jsme udělali,“ řekl.

Cítil tělo Marlene za svým. Objala ho, obrátila a ruku s re-
volverem přitlačila na svou hrud. Když sáhla po kohoutku,
odstrčil ji na rozviklanou kredenc.

„Chceš přece žít.“ Strhl dokumenty ze stolu a otevřel dvíř-
ka kamen, ze kterých se proti němu vyvalilo horko. Prkna
podlahy se rudě ozářila.

Vhodil čajem nasáklé papíry do ohně. Plameny šlehalý
kolem hákových křížů, ohýbaly je a pohlcovaly. Několik listů
spadlo v tom spěchu na podlahu, nacpal je rychle dovnitř, ucí-
til, jak si přitom popálil hřbet ruky. Zavřel záklopkou kamen,
která vdechla žár a oranžové plameny.

Marlene jej úpěnlivě prosila. V lásce by nikdo neměl tak
úpěnlivě prosit. Co by s ní ti muži udělali? Jak by naložili s jejím

tělem? Namířil revolver na Marleninu hrud' a ucítil spoušť revolveru na ukazováčku. Pak byla rozhodnost znovu pryč.

Nová rána na dveře, jen jedna.

„O ničem nevíš, Marlene. O ničem...“ zajíkal se. Chtěl pryč. Přál si rozplynout se ve vzduchu, spolu s Marlene.

„Zahrej jim ženu nacisty. Tobě se nic nestane.“

Fritz slyšel, jak těžce dýchá. Její pohled v něm oživil vzpomínky. Uličky v Bernu, jeho dcera Katrin v Africe, Hitler, plány Vlčího douště, chata v lese, hlasy, propašované tajné dokumenty, tlukot srdce, mrtvolý – v hlavě mu vířilo tolik myšlenek, ale žádný konkrétní nápad.

„Musíš žít,“ řekl, a ať to bylo z jakéhokoliv důvodu, jeho hlas zněl jasně a silně. V očích se jí zračily pochybnosti. Možná nádech naděje. „Pane Kolbe!“ Otočil se ke dveřím.

„Pozdravuj mou dceru, Marlene. Řekni Katrin, co jsem udělal. Vyprávěj jí o tom, co jsi udělala ty.“

Marlene svésila hlavu, kaštanové vlasy jí padaly do obličeje. Podlomila se mu kolena, opřel se o zarámovanou mapu světa. Marlene otevřela zásuvku, přístroje zařinčely. Rukama třesoucíma se nervozitou vytáhla dva nože, čepele se zaleskly. Jak nesmyslné a zvrácené, že je teď na ni pyšný.

„Tak moc tě miluju,“ řekl Fritz. Pak vykročil s namířeným revolverem ke dveřím. Zradil jsem vás, nacistické svině! Narazil do knih, vyrovnaných na zemi do komínku, tlumeně se sesunuly k podlaze. Stál už téměř u dveří, cítil přítomnost vrahů na schodišti. Zíral na knihy na zemi. Někdo musí Katrin říct, co jsme udělali. Mé dceři. Proboha, někdo musí vyprávět náš příběh.

Cítil Marlenin pohled v zádech.

1

Úkryt

Někde ve Švýcarsku,
pár let od konce druhé světové války

Když se snaží napsat, co se tenkrát stalo, začíná jedním jménem. Marlene. Když jej vysloví, jazyk mu zavibruje v ústech. Mar-le-ne.

Nikdy nezačíná jinak. Když se do toho německého pekla v roce 1939 vrátil, neznali se. Trvalo pár let, než poprvé uslyšel její hlas. Přes zavřené dveře na ministerstvu zahraničí v Berlíně zněl jasně, úchvatně. Uměla se smát. V té době už ale bylo nebezpečí kolem něj nepřehlédnutelně velké. Chtěl toho všeho Marlene ušetřit. Nezvládl to. I když ji zasvětil mnohem později, začíná psát – protože musí, musí, začíná, je to ona, jejímž jménem celý příběh začíná. Lež, hákové kříže, podvod, přetvářka, smrt a láska. Měl strach z velkých slov: láska a válka, slušnost v barbarských dobách. Velkých slov slyšel v Hitlerově ministerstvu zahraničí dost. Stále reptá na osud. Byla válka, byla láska. Snažil se být slušný. A potom? Co bylo potom?

Dívá se okny, vsazenými hluboko do dřevěných zdí chaty, do zeleného údolí. Je úplně jedno, na kterém svahu chata stojí, který potok se pod ní se šuměním vine, to nikdo nemusí vědět.

Jde do kuchyně a nalije z termosky do hrníčku kávu. Kapka čerstvého mléka, lžice cukru, zamíchá a podívá se z okna do údolí. Podél potoka vede zpevněná šterková cesta, nedaleko chaty

pokračuje přes malou lávku, jejíž prkna rachotí, když po nich přejíždí auto.

Od té doby, co se skrývá v chatě, se často dívá z kuchyňského okna ven na silnici. Neví, jestli si pro něj přeje jen znovu nepříjedu, aby ho umlčeli. V autě, které dorazí dnes, by měl přijet nějaký novinář. Fritzův přítel a důvěrník Eugen Sacher s ním byl několik měsíců ve spojení a Fritze o tom opakovaně informoval. Podle něj je ten novinář seriózní. Už dlouho pátrá po tom, co se tenkrát stalo. Můžeš mu věřit, tvrdil Sacher. Chce totéž, co ty, Fritz. Spravedlnost. Konečně.

Je toho ještě víc, řekl Fritz.

Po krátkém váhání se Eugen Sacher zeptal na temná místa ve Fritzově minulosti, ale Fritz se jako vždy vyhnul odpovědi a pochválil mu jeho nový oblek, elegantní, jako vždycky.

Eugen Sacher je jediný, kdo ví věci, které by si Fritz raději nechal pro sebe. Už dlouho přemýšlí, co musí konečně ven a co si nechá pro sebe. Neklade si stejnou otázku každý? Stal se z něj nejistý, přecitlivělý člověk. Vzdát to, to je ovšem to poslední. Když to člověk vzdá, může rovnou všechno skončit. Podle jiných mužů a žen, kteří udělali totéž co on, byly ve znovupostaveném Berlíně pojmenovány ulice. Jeho sotva někdo zná. Vlastně nikdo. Capa, ještě přísnější stupeň utajení než tajný, šeptají si na chodbách téměř sedm tisíc kilometrů vzdáleného Bílého domu ve Washingtonu, prezident Roosevelt o něm věděl.

Vyjde ven. Kolem chaty je široký pás ušlapané půdy. Sedne si na lavičku pod kuchyňským oknem, pozoruje silnici a zapálí si cigaretu. Kouřit začal během války, nekouří moc, užívá si to. Marlene kouřila. Vždycky se mu tak líbilo, když měla mezi prsty ve stejné ruce, ve které držela sklenici vína, i cigaretu. Ptával se jí, jestli by si mohla rozepnout další knoflíček na halence, a ona to občas udělala, ty její dlouhé prsty, palcem knoflík maličko podebrala, ukazováčkem potáhla látku a knoflík vyklouzl z díry, Fritz pak položil ruce na Marleniny tváře a zadíval se na ni. Ne vždy mu ale vyhověla.

Když se mi ten novinář nebude líbit, řekl Sacherovi, pošlu ho hned pryč. Opravdu Sacherovi přísahal, že Fritzův úkryt nevyzradí? A není to nějaký utajený psychiatr? Konečně, i to už Sacher jednou zkusil.

Ne, ne, ten ví, jak zacházet se zdroji, odpověděl Sacher.

To tvrdili i jiní, nenechal se odbýt Fritz.

V dálce, tam, kde se silnice vine mezi úbočími, vidí, jak se něco leskne, pohlcuje a znovu odráží sluneční paprsky. Auto se pomalu blíží, přejíždí lávku a zastavuje u odbočky. Dveře řidiče se otevírají, někdo vystupuje a rozhlíží se kolem. Je možné, že se dívá nahoru k chatě. Fritz se ani nepohne, cítí, jak ho do zad tlačí dřevěná fošna. Postava se předklání – v autě sedí ještě někdo. To ale nebylo domluvené. Fritz by si teď mohl hodit na záda neustále sbalený batoh, zamknout chatu a zmizet v horách, ve kterých zná každou pěšinu, každou jeskyni, každý stinný úkryt mezi kořeny stromů. Ať už by byl v autě kdokoliv, bezvýsledně by lomcoval dveřmi, možná by chatu obešel, nakukoval skrz okna dovnitř a pak zase odjel.

Auto sjede kousek dolů a pak se znovu rozjede nahoru. Zmizí z Fritzova zorného pole za zeleným pahorkem a poté zahne k chatě. Fritz slyší motor a křupání kamínků pod koly. Auto zastaví před zpráchnivělým neudržovaným plotem. Vystoupí středně vysoký muž s kloboukem na hlavě a opře se ramenem o dveře řidiče.

Fritz Kolbe? Jste Fritz Kolbe?

Kdo to chce vědět?

Fritz nemá rád nezdvoračky, ale musí se ovládnout.

Řekl vám o mně Eugen Sacher. Mé jméno je Martin Wegner.

A uvede název novin, pro které pracuje. Známý plátek.

Postarám se o to, aby vás rehabilitovali, pane Kolbe. Jste významný muž.

Jistě. Kdo s vámi ještě přijel?

Fotografka.

Pošlete ji pryč. Ať se neopovažuje fotit. Při vši úctě.

Ubezpečuji vás, že bude fotit jen tehdy, když s tím budete souhlasit. Máte mé slovo.

Fritz nemůže tu ženu skrz lesknoucí se čelní sklo vidět, má ale pocit, že zahlédl pohyb hlavy. Muž se skloní a mluví do vozu.

Vystoupí žena s hnědými vlasy staženými dozadu, má na sobě khaki halenku, olivově zelené kalhoty a pevné boty. Někdo, s kým je možné jít na túru. Je prozřetelné, že nechala foťák v autě.

Veronika Hügelová, představí se. Je mi líto, že vám o mně neřekli. Pan Sacher mě ujistil, že vás bude o všem informovat. Asi zapomněl.

Na rozdíl od muže nezůstane stát u auta, odsune nakloněnou branku, dojde k Fritzovi a podá mu ruku. Její stisk je pevný a dlouhý.

Eugen Sacher, zatraceně, zakleje. To není nic proti vám, paní Hügelová.

Ten muž je váš skutečný přítel, pane Kolbe, říká Veronika Hügelová. Mimochodem slečna, ne paní.

Fritz si všimne, že se Wegner dívá ženě na záda. Něco takového vždycky zaregistroval. Zpočátku vídával na chodbách ministerstva také většinou jen Marlenina záda, vysoká záda, na kterých se lehce vlnila látka. Má ty mladé lidi pozvat dovnitř? Má jim dovolit překročit práh do své minulosti? Když to teď udělá, asi už nebude cesty zpátky. Brzo už nebude moct dál. Zamžourá do slunce, ucítí na tvářích teplo.

Kávu? zeptá se.

Takže, dva mladí lidé v mém skromném příbytku. No, vstupte a buďte vítáni.

Zavede je do chaty, která voní suchým dřevem a létem.

Och, vykřikne Veronika Hügelová překvapeně, taková chata, uvnitř téměř bílá. To je úžasné.

Nabílená vápnem, ne natřená barvou, vysvětluje Fritz. Pro dřevo je to lepší. Náš válečný byt v Berlíně byl neustále zatemněný. Když je člověk zamilovaný, je to fajn, ale po delší době je to deprimující.

Když jste přijel poprvé do Bernu, říká Wegner, a propašoval tajné nacistické dokumenty – udivilo vás, že i ve Švýcarsku byla zatemněná okna?

Jste dobře připravený, mladý muži.

To já jsem vždycky, pane Kolbe. Fakta. Solidní, jasná fakta.

Ano, fakta. Jakou kávu chcete?

Černou s cukrem, odpoví Veronika Hügelová. Wegner si přeje s mlékem a cukrem.

Fritz nalije kávu.

Fakticky je to černá káva, nebo ne, pane Wegnere? Vidíte, a teď – nasype do šálku lžičku cukru – přidám cukr. A co fakticky vidíte? Černou kávu.

Wegner nereaguje, Veronika Hügelová si kávu zamíchá a otre lžičku o hranu šálku. Možná to teď bylo malinko teatrální, pomyslí si Fritz, malinko jednoduché. Ale není nakonec také jeho minulost „jednoduchá“?

Upekl jsem jablečný koláč, řekne.

V kuchyni vytáhne koláč z trouby, postaví ho na stůl a otevře zásuvku kredence. Vedle nožů a vidliček leží revolver. Vezme ho do ruky, ucítí kov a rýhování rukojeti a dolehnou na něj vzpomínky, rachotí jako kamínky, sunoucí se po skalní stěně, skoky v prázdnu a mezičase až k následující události, dalšímu nárazu, možná dva tři krátce po sobě, pak zase dlouhý let a zvláštní stav beztlíže. Odsune revolver stranou, vezme do ruky kuchyňský nůž a ukrojí široké kousky, jablečný koláč je křehký a sladce voní. Postaví všechno na ták a odnese do světnice.

Veronika Hügelová a Martin Wegner se posadili ke stolu. Slunce prosvítá bočními okny a ozařuje police s knihami a kachlová kamna. Wegner položí na stůl lístečky a tužky. Fritz odloží ták a vyrovná tužky přesně na střed hromádky papírů. Wegner se ušklíbne.

Stále ještě úřednické návyky, pane Kolbe?

Fritz se musí sám sobě smát.

*Nevím. Možná. Měl jsem být ministrem zahraničí! Velvyslan-
cem, minimálně konzulem. Původně. V novém Německu. Já...
zatraceně.*

*Káva, koláč – Fritz si uvědomí, že se vyhýbá hovoru, cítí
znovu ten tlak zírat upřeně z okna a spustit záklopkou, která jej
chrání před okolím a vzpomínkami. Bylo by to docela snadné.
Hügelová a Wegner by to možná hodinu vydrželi a pak by ode-
šli s myšlenkou, že je zralý pro blázinec. Možná je, kdoví. Ale
ovládne se.*

*Jedí koláč a Fritz poslouchá novinky z města. Vidí, jak se oba
mladí lidé připravují, talíře odsunou tiše stranou, Wegner bere
do ruky tužku, Veronika Hügelová udělá z palců a ukazováčků
rámeček a dělá imaginární fotky chaty – a Fritze.*

Už v roce 1943, říká Wegner, se díky vašemu...

*Moment! Fritz vstane, přinese z police malý glóbus a postaví
ho na stůl.*

Ten už toho má hodně za sebou, prohodí Veronika Hügelová.

*Fritz glóbus roztočí, přejíždí prsty přes spoje po pryskyřična-
tém lepidle k jihu.*

Kapské Město, Jihoafrická unie, říká, tam musíme začít.

*Nejsem si jistý, jestli máme tolik času, pane Kolbe. Vlastně
jsme chtěli začít rokem 1943, kdy jste jel poprvé do Bernu.*

*Fritz se na Wegnera podívá a poklepe na Jihoafrickou unii.
Jeho prst najde každou zemi, ve které byl, aniž se na zvrásněnou
zeměkouli musí podívat.*

*1939, Kapské Město, říká. Víte, jak nádherně modré může být
nebe nad Afrikou?*

*Fritz uklidí talíře ze stolu. Tam, kde slunce ozařuje glóbus, je
den, na opačné straně noc.*

*Už v roce 1935 nebo 1936, říká Fritz, přišlo nařízení, že
musíme v zahradě konzulátu v Kapském Městě vyvěsit vlajku
s hákovým křížem. A kromě toho vyhláška vyzývající k tomu,
aby se také německá zahraniční zastupitelství vypořádala s ži-*

dovskou otázkou. Ta slabomyslnost nepřicházela pozvolna, ale jako úder blesku z čistého nebe. Zmocňovací zákon. Po jeho vydání už neexistovala žádná zdrženlivost. Od začátku šlo o velkášství. Hysterii. Hloupost.

Fritz ucítí nával toho obrovského, důvěrně známého vzteku. Mohl by praštit talířem o zeď, bouchnout do stolu a křičet. Ovládne se.

Teď nemusíme mluvit o Hitlerovi, holokaustu a válce, namítne Wegner.

Jde o vás, pane Kolbe, řekne Veronika Hügelová. Vy jste si nás takříkajíc objednal. Přes pana Sachera.

Muselo to mít nějaký vývoj, podotkne Wegner.

Můj vztah k nacistům? Ne. Od začátku jsem je nenáviděl. Propastně.

Na dálku? ujišťuje se Veronika Hügelová.

Z Afriky, odvětví Fritz.

Ale vrátil jste se, namítne znovu Wegner. Zpátky. Do hitlerovského Německa.

Fritz si zapálí cigaretu. Ano, to ano. Byl jsem naivní. Stejně jako můj nadřízený. To kvůli němu jsem z Afriky odjel. Byla to chyba? Možná. Protože kdybych neodjel...

Americká tajná služba by nikdy neměla takový zdroj, jakým jste pro ni byl, dodá Veronika Hügelová.

Fritz je rád, že to řekla. Dívá se na něj skrz rámeček z prstů, on se usmívá, otáčí obličej doleva, pak doprava a Veronika Hügelová říká: cvak – cvak.

Nestal by se ze mě špion. Nepoznal bych Marlene.

Musíme mluvit o následcích, říká Wegner.

Fritz přitlačí Veronice Hügelové obě ruce na stůl a nechá svou silnou ruku ležet na jejích prstech. Ta si to nechá pár sekund líbit, pak ale prsty zpod jeho ruky vyprostí. Wegner zvedne tužku. Fritz otálí, je zmatený. Je toho moc.

Přece to chcete taky, pane Kolbe, ozve se Veronika Hügelová.

Její vlasy jsou kaštanové s odstínem mědi, stejné, jako měla Marlene.

Jako by Marlene stála vedle mě, když ta prokletá nacistická vlajka padala na nádvoří konzulátu k zemi. Jako by byla u toho, když jsem musel opustit svou malou dcerku.

Oba mladí lidé se na sebe podívají, Veronika Hügelová zvedne obočí jako někdo, kdo slyší něco, co už ví. Fritz se přenesel prostorem a časem do Kapského Města, pod jehož sluncem začala jeho stínová existence. Kdyby tušil, co udělá, kdyby tušil, co z toho všechno vzejde – odjel by? Neví. Glóbus vrhá vejčitý stín na stůl a nepopsané sněhobílé novinářovy papíry.

2

„Zase se vrátím.“

Kapské Město, Jihoafrická unie, podzim 1939

Když se Fritz vrátil v odpoledním parnu domů, jeho dcera seděla na pohovce. Síťka proti hmyzu za ním zaklapla do rámu dveří a utlumila sluneční světlo.

Telefonoval služebné Idě a zadržával se, když jí říkal, že se vrací domů, že musí být s Katrin, okamžitě. Katrin k němu vzhlédla, světlý obličej rámovaly havraní vlasy, které mu vždy připomínaly čerstvý nátěr olejovou barvou. Fritz nebyl schopen se na svou dceru podívat. Odložil aktovku na komodu, nalil si vrchovatě medově zlatavě whisky, až mu sklenice ztěžkla v ruce, a posadil se k ní. Stropní ventilátor krájel vzduch a když zavál vítr od moře a protáhl se zahradou, klepaly větve bougainvillie do okenní tabulky. Fritz položil ruku kolem dceřiných útlých ramen.

„Co je, tati?“

Nevěděl, jak jí to má říct, nevěděl ani, co jí má říct. Na konzulátu se všichni tlačili ve skupinkách kolem rádia, sklonění, v rukou skleničky sektu. Čekali na ohlášení té zprávy. Vyděšený Fritz zamkl svou kancelář a poprvé v životě odešel z konzulátu před koncem pracovní doby. Nikdo ho neviděl, s nikým se nerozloučil. Se skloněnou hlavou vyběhl dveřmi

do sluneční výhně, seběhl schody do pouličního mumraje rozjasněného města.

„Tati?“

Fritz s nevolí zapnul rádio. Z éteru to zachrčelo, jako by někdo přejel špachtlí přes tvrdé dřevo, Fritz otočil knoflíkem a pak zazněly hlasy z dalekého Německa. Ruka se sklenicí se mu zachvěla. Podíval se Katrin do světlemodrých očí. Byla na světě už skoro čtrnáct let a on se přesto šel každý večer do jejího pokoje podívat, jestli je dobře přikrytá, políbil ji na tvář a pošeptal jí, že ji má rád jako nikoho jiného na světě. A teď?

„Chováš se nějak divně, tati.“ Ještě stále nebyl schopen cokoliv říct, věděl jen, že všechno, skutečně všechno, bude jinak. Katrin do toho nesmí být zatažená. Skrz hnědou mřížku rádia zaskřehotal hlas, opojený velkými událostmi a informující o Velkoněmecku a Vůdci Adolfu Hitlerovi. Adolf Hitler, náš Vůdce, jehož projev německému národu vzápětí odvysíláme. Fritz odešel do kuchyně a připravil Katrin limonádu, lahev ťukla o skleničku – naposled se mu tak trásl ruce, když mu zemřela žena, a to už je hodně let. Katrin byla ještě dítě, které si přitiskl na prsa, jednou rukou jí přidržoval hlavičku. Přinesl jí limonádu, sklenička měla ve světle zapadajícího slunce sytě žlutou barvu.

„Můžeš mi už říct, co se děje, tati? Tati? Já jsem tady.“

„Teď to přijde,“ odpověděl. Ukázal na rádio, jako by to bylo divoké zvíře, které se chystá ke skoku. Stovky lidí oslavovaly, v rádiu to praskalo, jako by dobrý duch světa nechtěl připustit, co má právě nastat. Ale nastane. Ačkoliv to věděl, udeřilo ho to jako těžké kladivo, které rozdrtí celou planetu. Nemohl to pochopit.

„Ve čtyři hodiny čtyřicet pět minut jsme opětovali střelbu!“

Hitlerův pronikavý hlas, tlustý nos, pošetilý knírek, hrozící pěst, bez níž by ten muž nedokázal nic říct. Fritz ucítil, jak mu ztvrdl obličej, něco odporného se do něj zahryzávalo.

„Tati, co znamená opětovat střelbu?“

Přitiskl ji k sobě, chtěl by ji obejmout tak, aby jí svět nemohl nijak ublížit.

„Válku, zlato. Je válka. To nejhorší, nejhlupejší, co můžou lidé udělat. Válka Katrin. Proboha.“

„Ale proč?“

Vypnul rádio, zbytek těch nesmyslů už nechtěl poslouchat, ani ten hysterický aplaus.

„Proč je vlastně válka, tati?“

Fritz se zadržával v řeči. „Touha po moci, fanatismus, velikášství. Nebetyčná hloupost. Vůbec nevím, co mám říct.“

„Tak se tam prostě nevrátíme.“

Fritz se rozpačitě usmál. Objal Katrin oběma rukama, její ruku ucítil na rameni. Byla tak křehká, málem mu to zlomilo srdce.

„Přesně tak, Katrin. Nevrátíme se tam. Mí staří přátelé – teta Hiltrud a strýc Werner – žijí v Jihozápadní Africe. Znam možnosti, je to přece má práce. Nebude to snadné, ale zvládneme to, nějak to zvládneme. A teď,“ chytil Katrin za ruku, „teď se půjdeme projít k moři. Protože, zlatíčko, to nemůže nikdy uškodit.“

„Procházky s tebou jsou vždycky dlouhé.“

„Možná uvidíme nějaké tučňáky.“

„Ale nepůjdeme daleko, slibuješ?“

„Jakmile řekneš, vrátíme se.“

Následující den zvonily na konzulátu nepřetržitě telefony, na chodbách duněly uspěchané kroky a mnoho zaměstnanců si na rukávy navléklo pásky s hákovým křížem. Fritz zpracovával žádosti o výjezd a žádosti o udělení státního občanství tak rychle, jak jen to šlo, kontaktoval ambasády v zemích, o kterých se domníval, že by mohly zůstat neutrální. Jedno už mu ale bylo v důsledku katastrofální politiky posledních let

jasné: nezůstane jen u podlého napadení Polska. Tento nový Hitlerův úder bude mít důsledky.

Cítil, jak je zatahován do událostí, ke kterým nemělo nikdy dojít. Neustále si rukou projížděl prořídlé vlasy nebo jezdil prstem po čele, nastávaly i chvíle, kdy se hluboce nadechl a musel se hodně ovládat, aby se nepozvracel. Slyšel, jak lidé na chodbách oslavují. Byli součástí velkolepé události. Měl chuť dát jim pár facek.

Ačkoliv se svým nadřízeným, konzulem Biermannem, mluvil dvakrát denně, dnes se k němu dostal až večer. Starý muž stál ve své kanceláři u okna, v trojdílném obleku s dokonale uvázaným motýlkem.

„Šílenství, pane Kolbe,“ řekl Biermann. „Všichni se zbláznili.“

„Hodně lidí to vidí jinak, pane konzule. Co teď chcete dělat?“

„Záleží na tom, co bude dál, pane Kolbe. Nečinně přihlížet je ovšem vždy špatné rozhodnutí.“ Posadil se k psacímu stolu, nasadil si brýle a začal s Fritzem probírat plány na další dny. „Všechno s výhradou,“ pronesl. Biermann často říkal, že si ani nechce představit, co se stane z Německa, jaký bude život v kdysi tak nádherném městě, jako je Berlín, když v něm budou vlát tisíce nacistických vlajek a systém politických stran nahradí takzvaný vůdce. „Jeden člověk, který všem všechno vezme,“ řekl. „Ten, který o všem rozhodne. Už žádná osobní odpovědnost, už jen poslušné následování.“

„Hodně lidí to tak chce,“ řekl Fritz. „Já ne.“

„Jste dobrý člověk. Nejlepší spolupracovník, jakého jsem kdy měl. Potřebuji vás, skutečně, pane Kolbe. Ještě není všechno ztraceno.“

„Vidím to stejně, pane konzule.“

Na cestě do své kanceláře procházel Fritz kolem pracovní mladého Heinze Müllera. Müller měl na starosti poštu, rádiový provoz, telegrafní ústřednu a kódování. Světlý oblek na

jeho útlé postavě téměř visel. Fritz jej měl pro jeho zdrženlivé chování rád. Zeptal se, zda je všechno v pořádku. Müller jej požádal, aby šel dovnitř, a zavřel dveře. Urovnal hromádku čistých papírů na svém stole a poklepal na ten nejhořejší. Ruce měl štíhlé jako dívka.

„Mám strach, pane Kolbe. Ale prosím, neříkejte to nikomu.“

„Já mám strach až sem,“ řekl Fritz a přejel si ukazováčkem přes čelo.

„Co teď bude, pane Kolbe?“

„Nevím.“ Fritz si nechal obavy a nenávist vůči Hitlerovi pro sebe. Už i v Kapském Městě, tak vzdáleném od Berlína, nemohl říkat, co by chtěl.

Během následujících dnů se Fritz nepřetržitě cítil, jako by byl zavalený obrovským balvanem. Horko, které mu jinak nevadilo, bylo nesnesitelné, zvonění telefonu ho rozčilovalo a nacistický pozdrav na chodbách a radost mnoha zaměstnanců mu stahovaly žaludek, jako by spolkl živého raka. Třetího září odpoledne, dva dny po útoku na nebohé Poláky, si ho Biermann zavolal do kanceláře. V rukou držel kupu papírů krémové barvy.

„Britové a Francouzi vyhlásili Německu válku,“ řekl Biermann. Fritz zavřel oči. Zvedalo se v něm protestující NE, měl pocit, že vybuchne.

„To bude masakr,“ řekl jen.

„S tím pánové v Berlíně nepočítali,“ zamumlal Biermann. „Určitě mezi nimi zavládlo čiré zděšení, především z postoje Britů. Možná kromě ministra zahraničí von Ribbentropa, který Anglii nenávidí. Tomu je špatně, jen to slovo slyší. Dříve by podobní lidé neměli na ministerstvu šanci, to bylo vždy místem vysoké diplomacie,“ dodal Biermann. „Odsud toho nemůžeme mnoho udělat, pane Kolbe.“ Fritz nevěděl, co tím Biermann myslí, ale jeho rozhodnutí, v žádném případě se nevrátit do Německa, se tím jen utvrdilo.

„Churchill je rozhodný muž,“ řekl Fritz. Biermann souhlasil, jednou se s ním potkal, impozantní osobnost. Podíval se na dopisní papír, přeložil jej na polovinu a zastrčil do vnitřní kapsy saka. „Historický dokument,“ pronesl.

„Peklo, pane konzule.“

Biermann si urovnal motýlka a postavil se k oknu.

„Mezi všemi těmi nesmyslnými příkazy, které teď dostáváme dálkopisem,“ řekl, „je velké množství takových, které nám tady mají připomenout, že černocho je obecně podřízený německé rase.“ Konzul ťukal konečky prstů na okenní rám. „Jak to vnímá vaše dcera?“

„Neptejte se. A vaše manželka, pane konzule?“

Biermann pokýval hlavou. Když Fritz opouštěl kancelář, ještě jednou se na starého pána otočil. Ve slunečním světle u okna vypadal Biermann jako socha z kamene, jako relikvie z dávno uplynulých časů. Po návratu do své pracovny zamkl Fritz dveře. Odložil telefonní sluchátko vedle přístroje a zatáhl závěsy. Sundal si sako, přetáhl si kravatu přes hlavu, několikrát se zhluboka nadechl a propnul si ruce. Přiložil pěsti k obličej, výpad levou, pravý hák, bleskový úder, tancoval kolem soupeře, další výpad, úskok zpátky, přešlápnutí, přenesení váhy, výpad, úskok stranou, další výpad, několik sérií. Po pár minutách byl zpocený v podpaží i na hrudníku, boxoval ale dál. Tomu hloupému protivníkovi mávajícímu vlnkou ještě stoupne na žebra, položí ho na lopatky. Fritz boxoval tak dlouho, až už nemohl zvednout paže a podlamovala se mu kolena. Na obličej si pak nastříkal vodu z umyvadla, které zakrývala čínská zástěna, tu si nechal přivézt od kolegy z Pekingu. Zíral na sebe do zrcadla. Modré oči se dívaly tvrdě, čelo měl vrásčité, tváře vypadaly jako ze dřeva. Nemá ten obličej rád, když vypadá jako teď.

S ručníkem přes ramena si sedl k psacímu stolu, roztočil glóbus a prohlížel si tři fotografie ve zlatých rámečcích. Portrét jeho zesnulé ženy, Katrininy matky. To už je dávno.

Vedle obrázek Katrin, která zdělila matčiny černé vlasy. Můj bože, jak je ta dívka krásná. Tak zvědavá, vždycky pozorně poslouchala, když jí vyprávěl o starých cestopisech, které tak rád četl. Byl to on, ke komu přišla, když dostala první menstruaci. Tehdy se rozkašlal a řekl, že se potřebuje napít whisky – jak to ale vyřeší můj problém, zamumlala tehdy Katrin. Byl tak bezradný, když řekl, to je nádherné, jsi skutečná žena, bez toho není možné mít děti – a pak si všiml jejího pohledu. Řekla jen jedno káravé „tatí“ s dlouhým „i“ na konci a on přestal a zíral na špičky svých bot. Jako by to nestačilo, zeptala se, kdy už jí konečně začnou růst prsa. A on řekl „aua“ nebo „oh“, už si to nepamatuje, a pak jí začal vyprávět, že její matka měla velmi malá prsa, což bylo skutečně hezké, až ho Katrin přerušila a navrhla, aby o tom možná raději nemluvíli.

A teď? Přitiskl si rámeček s fotkou na čelo, ucítil pot, málem mu vyhrkly slzy. Vzdychl a udeřil pěstí do stolu. Německo. Beethoven, Schiller, Schubert, Kleist – pobřeží Baltského moře s přímořskými lázněmi v Binzu a Sellinu, Allgäu, Hamburg a Berlín, překrásný zářící Berlín. Walter Braunwein a jeho žena Käthe mu posílali několik let z Berlína pohlednice – Fritz je o to požádal, raději pohled než dopis, tak z Berlína víc uvidí. Kurfürstendamm plný aut, autobusů a dobře oblečených cestujících, kavárny na Friedrichstraße plné lidí a třpytících se skleniček, přátelsky vypadající portýr před hotelem Adlon, děti vrískající u Wannsee, posetého trojúhelníčky malých plachetnic. Od roku 1935 se motivy změnily, z domů viselo stále více vlajek s hákovými kříži, mezi lidmi na fotografiích bylo stále více uniformovaných mužů. Třetí snímek na psacím stole zachycoval Fritze, Waltra Braunweina a dva černochoy na safari v Jihozápadní Africe. Byly to úžasné dny. Muži na fotografii měli tváře zalité sluncem, na Fritzeově vysokém čele se krásně odráželo. Walter se k němu mírně nakláníl a vypadlo to, že mu něco říká, oba černí průvodci se usmívali do objektivu. Když tehdy Fritz zahlédl antilopu,

ale nevystřelil na ni, zeptal se Walter, co se děje. Fritz sklonil pušku, položil Waltrovi ruku na rameno a řekl, že musel Katrin slíbit, že nebude střílet. Proč tedy potom na safari jeli, zeptal se Walter. Safari je přece hezké i bez střílení, odvětil Fritz. Walter se díval za antilopou, která prchala nejprve divoce krátkými a pak pružně dlouhými ladnými skoky savanou, a za pár sekund ji pohltit sluneční třpyt a jemný písek.

Jeho starý přítel Walter. Žije tam, v Německu, pracuje na ministerstvu zahraničí. Před rokem byli Braunweinovi – Walter, jeho žena Käthe a syn Horst – na návštěvě v Kapském Městě.

Společně jeli ve Fritzově služebním voze podél pobřeží, Käthe seděla vzadu mezi Horstem a Katrin. Katrin a Käthe si rukama přidržovaly klobouky, aby jim je během jízdy neodfoukl vítr. Katrin se celou dobu smála, Fritz se k ní často otáčel, až ho Walter napomínal, aby se díval dopředu na silnici. Během pikniku chtěl Fritz mluvit s Waltrem o Německu, ale tomu se nechtělo. Doma při večeři to Fritz zkusil znovu. Walter semkl rty a vyhnul se jeho pohledu. Käthe řekla, ať s tím Fritz přestane. Fritz ji dlouho neviděl, tu hezkou Käthe. V levém koutku jí občas zacukalo, a pokaždé když se Fritz dostal k politice, vrhla na Waltra nabádající pohled.

Další den vyjeli z města na sever, k zeleným údolím mezi Stolovou horou, Ďáblovým vrchem a Lví hlavou, Katrin a Horst se zády opřeli o Käthe a bosé nohy vyvěsili z auta. Fritz chtěl vždycky jet až tak daleko, do středu afrického kontinentu, po stopách objevitelů, přes poušť a džungli, a navečer v Kapském Městě sedět na promenádě, nic nedělat a dívat se na moře. Ale něco bylo špatně. Fritz nechtěl, aby mezi nimi došlo k neshodám nebo dokonce ke sporu – viděl své přátele jen zřídka. V Kapském Městě měl hodně známých, ševce, prodavačku květin na Newmarktu, několik číšníků v kavárnách na Darling a Adderley Street– ale žádné skutečné přátele. Alespoň

na otázku na von Ribbentropa Walter odpověděl. „Namyšlenec. Pokud by ses vrátil do Německa a potkal ho na ministerstvu, nezapomeň ho oslovovat s von před jménem. Klade na to von velký důraz. Velmi důležitá věc to von.“

Waltrův blondatý syn, který rychle vyrostl, připomněl Fritze jeho slib, že spolu půjdou na ryby. Tak pojďme, řekl Fritz, a připravili si s Horstem výbavu pro chytání ryb ve vlnobití, těžké rybářské pruty, s dobrou zátěží, které vynesou návnadu daleko za vlny. Kolem poledne chlapec s velkou chutí spořádal jídlo, které jim s sebou připravila hospodyně Ida. Oba pak seděli v teplém písku a bavili se o sportu. Fritz se Horsta zeptal, jak se mu líbí v dnešním Německu. „Ach, nevím, strýčku Fritzi. Hodně se změnilo,“ odpověděl Horst. „Ještě jsme nechytili žádnou rybu.“ Tak budeme pokračovat, uklidnil ho Fritz. „Jsem s tebou rád, i když nemáme žádný úlovek.“ Fritz se usmál. „Však něco chytíme,“ ujistil chlapce.

Poslední večer se šel s Waltrem projít po pobřeží, jejich postavy vrhaly dlouhé stíny do písku, který měl v ubývajícím světle našedlou barvu. Bylo to během této návštěvy poprvé, kdy byl Fritz se svým přítelem sám. Braunwein byl o hlavu vyšší než Fritz. Na vysoce postaveného zaměstnance ministerstva zahraničních věcí působil podivuhodně neupraveně, pěšinka v hnědých vlasech nebyla pravidelná, prameny se křížily jeden přes druhý, jako by v životě Waltra Braunweina stále foukal vítr. Fritz k němu pocítil důvěru jako kdysi. Znovu se ho zeptal, jaké je to teď v Německu. Walter si strčil ruce do kapes, zadíval se na moře a trhnul rameny. Hodně mužů se rozmluví, když u toho nejsou jejich ženy. Fritz věděl, že je Walter jiný, když vedle něj sedí opojně krásná Käthe. Zeptal se znovu, jedním slovem: „Německo?“

„Upřímně Fritzi, nevím. Ještě jsem to nepochopil. Lidé jsou opojení. Je to svým způsobem působivé.“

„Opojení? Zatraceně, Waltře. Bude válka?“

„Tak daleko to nedojde.“

„Co se děje s Židy?“ zeptal se Fritz.

Walter si promnul čelo a zhluboka vydechl. Šli dál po pláži. Fritz cítil ze svého přítele prázdnotu a váhavost, zadíval se na osvětlené město, potom na tmavý oceán, který burácel na mělčině. Prostoupil ho pocit obrovské bezmoci.

Dokáže pochopit, že se Fritzovi tady v Kapském Městě líbí, je skutečně hezké, vyjádřil se Braunwein.

„Ale nic nepřekoná Irsko. Tam žít, Fritz, to by bylo něco. Nejlépe v jiné době.“

Fritz se zasmál. „Ty a tvoje Irsko,“ pronesl, „to bych chtěl jednou pochopit.“

„Pojďme si zaplavat, starý příteli,“ řekl Walter. Svlékli se, vítr je chladil na kůži. Rozběhli se proti vlnám a křičeli jako malí kluci, když skákali do studené vody, kroky jim ztěžkly odporem vln, vrhli se po hlavě do moře, jako by ztratili půdu pod nohama. „My se z toho nějak dostaneme,“ volal Walter. „Ano,“ odpověděl Fritz, pusou plnou vody, „samozřejmě. Kdo doplave první k bójce.“ Oba proráželi vlny kraulem, jejich obličej se zanořovaly a zase vynořovaly, snažili se zdolávat vodu stále silnějšími záběry. Do kovové bójky udeřili současně. Fritz těžce oddechoval, dotkl se jí o sekundu dříve, Walter to popíral. „Nerozhodně,“ navrhl nakonec Walter. „Na tom se můžeme shodnout,“ řekl Fritz. Walterova mokrá ramena byla ve svitu vycházejícího měsíce bílá. Vypadal šťastný.

Následující den Braunweinovi odjeli.

Když se Fritz vracel navečer z konzulátu domů, seděla Katrin na pohovce s nataženýma nohama. Byla u ní Ida, snažila se s ní bavit, ale Katrin zírala na stěnu, na kterou Fritz pověsil mapu světa. „Co teď bude?“ zeptala se Ida. „Nevím,“ odpověděl a cítil se jako v cele s pěnovou izolací, ve které není slyšet nic jiného než bublání vlastní krve.

„Nenechám tě samotnou, Katrin.“

„Slibuješ?“

„Ano zlato. Nemohl bych tě nikdy opustit. To přece nejde.“
Skočila mu do náruče a on tiskl její útlé tělíčko tak pevně, jak jen dovedl. Na světě neexistuje nic krásnějšího.

„Na ulici mě urážel houf Búrů. Měla jsem strach, pane Kolbe. Jeden z nich držel vlajku s hákovým křížem,“ řekla Ida.

„Udělalí vám něco?“

„Ne. Ale při vši úctě, pane Kolbe, víte, co si přeju? Aby Jihoafrická unie vyhlásila tomu vašemu Německu válku.“

„To není moje Německo, Ido.“ Fritz postavil Katrin na zem.

„Ještě víc války?“ zeptala se Katrin. Ida jí přejela rukou po vlasech. „Ach, pusinko, to všechno nemá nic společného ani s tebou, ani s tvým tatínkem.“

„To se ještě ukáže,“ odvětil Fritz.

Šestého září, tři dny poté, co Britové a Francouzi vyhlásili Německu válku, pochodovala chodbou konzulátu do Biermannovy kanceláře delegace, složená ze dvou uniformovaných osob a dvou civilistů. Fritz se za muži díval. Aniž zaklepali, rozrazil jeden z nich dveře: „Pane konzule!“ Vešli a dveře za sebou přibouchli. „Co to mělo znamenat?“ zeptal se mladý Heinz Müller. Už dva dny nosil kolem útlého nadloktí pásku s hákovým křížem.

„Co myslíte? Občas zapněte mozek, hergot.“ Müller něco nesrozumitelného zakoktal. Fritz ho požádal o prominutí, nemyslel to tak.

O pár minut později opustili všichni čtyři muži Biermannovu kancelář. Kráčeli chodbou dolů, k prosvětlenému obdélníku dveří. Jeden z uniformovaných mužů zatnul ruku v pěst.

Fritz se díval za postavami, které pohltilo slunce. Šel pomalu za Biermannem do kanceláře. Bylo mu, jako by kráčel po skleněných střepech.

Starý konzul seděl zhroucený v křesle, zbrocený potem. V takovém rozpoložení ho ještě nikdy neviděl. Svět se hroutí stále víc, kousek po kousku.

„Jsme oba *persona non grata*, Kolbe. Jihoafrická unie vyhlásila Německu válku. Musíme opustit konzulát.“

Zvedl se ze židle. „Musíme zpátky,“ řekl, postavil se k oknu a ukázal na plochý jakoby odřezaný vrcholek Stolové hory. „Zvláštní hora. Mám Kapské Město moc rád, moje žena také. Vám a vaši dceři se tady přece taky líbí, že ano?“ Ten minulý čas Fritze iritoval, naháněl mu strach.

„Mám ho stále rád,“ odpověděl. „Často jsme s Katrin jezdili trolejbusem po Darling nebo Adderley Street nahoru a dolů, podél parků, obchodů s markýzami, dolů k moři. A taky máme s Katrin oba rádi slunce. A toho je tady hodně.“ Stoupl si vedle starého muže. „Pane konzule Biermanne, nevrátím se do Německa.“

Biermann se napřímil jako voják a namířil na něj ukazováček. Gesto, které by od něj Fritz nečekal.

„Teď mě dobře poslouchejte, pane Kolbe. Můj děd byl diplomat, stejně jako můj otec. Mám známé, kteří mají velký vliv, moje slovo má nějakou váhu. Postavím se tomu, co se v Německu stalo. A garantuji vám,“ zatnul ruku v pěst, „můžu dosáhnout víc, než si možná myslíte. Mám kontakty po celém světě. Zním osobně Molotova i jiné. Budu se snažit zachránit, co se ještě zachránit dá. A to můžu. Můžu, rozumíte? Ale jaké si myslíte, že bude mé postavení v Berlíně, když se můj nejbližší spolupracovník, můj vicekonzul, nevrátí? Když se nechá internovat v Jihoafrické unii nebo se stáhne do Německé jihozápadní Afriky? Podryjete tím mou autoritu. Oslabíte můj vliv. Víte moc dobře, jak budou ti pánové, kteří tady teď mají slovo, reagovat, když můj nejlepší muž zůstane v Africe. To nemůžete udělat, pane Kolbe. To je nezodpovědné.“

„Moje dcera...“ Fritzův hlas byl plný soucitu a lásky.

„Katrin musíte nechat tady, pane Kolbe. Nemůžete ji vzít s sebou. Tam ne.“

Fritzovi se sevřelo srdce. Odvrátil se a zíral na dřevěnou podlahu.

„Ona to pochopí, pane Kolbe.“